

Haridus- ja teadusminister
Eesti Keele Instituut
Eesti Keeletoimetajate Liit
Eesti Emakeeleõpetajate Selts
Õiguskantsler
Emakeele Seltsi keeleteimkond

08.03.2024

Eesti keelenõukogu soovitusel keelekorralduse kohta

Tunnustame Eesti Keele Instituudi suurt ja edukat tööd eesti keele veebivarade arendamisel ning ÕSi ja EKI teatmiku koostamisel. „Eesti keele ühendkorpus 2023“ sisaldab erakordselt suures mahus andmeid eesti keele kasutuse kohta, EKI ühendsõnastik pakub rikkalikku infot (sh tähendussetusi, registri- ja stiilimärgendeid jm) kirjakeele sõnavara kohta; portaalis Sõnaveeb leiduvad ka terminisõnastikud ja paljud muud sõnastikud; keeleõppija Sõnaveeb toetab muu emakeelega õppijaid. Töös olev õigekeelsussõnaraamat ÕS 2025 on keeleteaduse § 4 lõike 2 alusel antud määruse „Eesti kirjakeele normi rakendamise kord“ kohaselt üks kirjakeele normi aluseid. ÕS 2025 koostamine toimub vastavuses „Eesti keele arengukavaga 2021–2035“ (p 2.6): „Arendatakse eesti kirjakeelt ja toetatakse keelehoolet. Kirjakeele kvaliteeti ja normi aitavad kindlustada keeleeksperdid, sh keeleteimetajad, -korraldajad ja -hooldajad ning keele eksperdiasutused ja -kogud. Kirjakeele arendamisel võetakse arvesse tegelikku keelekasutust ja keeleuurimise tulemusi.“

Keelenõukogu juhib ka tähelepanu keelekorralduse ja keeleteimetamise ülesannetele toetada keelekasutajat heakeelsete valikute tegemisel, sh „Eesti keele arengukavas 2021–2035“ (p.1.13) sõnastatud „selge keele põhimõtete järgimist ja korrektset keelekasutust nii avalikus ruumis ja ametiasutustes kui ka meedias ja kultuurisfääris.“

Eesti keelenõukogu ja Eesti Keele Instituudi korraldatud seminar keelekorraldusest 1. märtsil 2024 (kohal osalejaid 70, veebis vaatajaid 618) näitas eesti keele kasutajate suurt huvi keelekorralduse ja töös oleva ÕS 2025 vastu, mis on keelekasutaja otsesim side keelekorraldusega.

Samas ilmnes ka infopuudust ja probleeme, mille lahendamise poole liikumiseks peame vajalikuks järgnevalt loetletud tegevusi. Tulemusliku koostöö saavutamiseks peab keelenõukogu otstarbekaks moodustada EKI ja Emakeele Seltsi ühine töörühm, millesse kuuluksid keelekorraldusega seotud töötajad EKist ja Emakeele Seltsi keeleteoimkond, vajadusel kutsutaks eksperte ka mujalt. Töörühma ülesanne on olla ka allpool nimetatud tegevuste ja vajadust mööda ka muude keelekorraldusküsimuste arutamise eestvedaja.

1. Avalikkusele tuleb selgitada tänapäevase teaduspõhise keelekorralduse põhimõtteid, sh keeleuurimise tulemuste rakendamise konkreetseid viise ja valikuid.

2. Tuleb enam kaasata eri sihtrühmi keelekorraldustöö ja selle väljundite arutamisse. Kuigi vastavalt „ÕSi ja EKI teatmiku koostamise tegevuskavale 2022–2025“ korraldatakse eri sihtrühmadele (keeleteoimetajad, kirjastajad, eesti keele õpetajad, keeleteadlased, terminitöö tegijad jt) regulaarselt koostöö- ja infoseminare, ilmnes keelenõukogu seminaril vajadus konstruktiivse koostöö ja sisuliste arutelude järele, kus keelekorraldusallikate koostajad ja kasutajad saavad koos probleeme ja praktilisi küsimusi arutada ning lahendusi otsida.

3. Vastavalt „ÕSi ja EKI teatmiku koostamise tegevuskavale 2022-2025“ (lk 9) ilmub ÕS „augustis 2025 EKI keeleportaalil Sõnaveeb omaette kasutajavaatena, samuti trükituna paberil.“ Vajalik on arutada ja otsustada paber-ÕSi sisu ja mahu küsimusi.

4. Sõnaveebis on paljudele sõnaartiklitele lisatud rubriik „ÕS selgitab“. Vajalik on arutada ja võtta seisukoht, mis laadi infot oleks veel vaja lisada ja kuidas esitada muutusi võrreldes varasemate ÕSide soovitude jm infoga.

5. Raamatuna ilmuva ÕSi edaspidise vajaduse kohta on võimalik otsustada paber-ÕSi 2025 vastuvõtu järgi; samuti tuleb jätkata laiapõhjalisi kasutusuringuid, tellides need mõnelt uuringufirmalt.

Birute Klaas-Lang

Eesti keelenõukogu esimees

(digiallkirjatatud)